

Linnut

vuosikirja 2022

Vuoden linnut 2022: naurulokki ja pikkulokki

Esa Lammi

*Naurulokin muotokuva. Portrait of a Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus*.*
TERO PELKONEN

■ Vuoden lintu -hankkeessa kartoitettiin nauru- ja pikkulokin esiintymistä. Molempia lajeja tavattiin vähemmän kuin edellisessä kartoituksessa vuonna 2008. Pikkulokit ovat vähentyneet nopeasti vuoden 2008 jälkeen.

Naurulokki ja pikkulokki olivat BirdLife Suomen Vuoden lintu -lajit vuonna 2022. Tavoitteena oli kartoittaa mahdollisimman kattavasti kaikki nauru- ja pikkulokkien pesimäpaikat, arvioida pesivien parien määrät ja selvittää tärkeimmät muutonaikaiset lepäily- ja ruokailualueet eri puolilla maata. Tietoja koottiin paikallisyhdistysten kautta ja Tiira-lintutietopalvelun avulla. Havaintojen keruu onnistui erinomaisesti. Lähes kaikista yhdistyksistä saatiin hyvää yhteenveto lajien pesimäpaikoista ja muuttoaikaisesta esiintymisestä.

Naurulokki ja pikkulokki olivat BirdLifen vuoden lintuja edellisen kerran vuonna 2008 (Lammi 2010). Kahden kartoitusvuoden aineistot antavat hyvän pohjan viimeaikaisten kannanmuutosten arviointiin. Yleinen käsitys on, että 1900-luvun

Pesimäasuinen pikkulokki hyönteispyynnissä. Adult Little Gull *Hydrocoloeus minutus*. PERTTI RASP

loppupuolella alkanut naurulokkikannan alamäki olisi taittunut tai ainakin loiventunut. Pikkulokkikanta vaikutti todennäköisesti vähentyneen viime aikoina Tiiraan kertyneen havaintoaineiston perusteella. Tuoreimmassa uhanalaisuusarvioinnissa (Hyvärinen ym. 2019) naurulokki on arvioitu Suomessa vaarantuneeksi, mutta pikkulokki elinvoimaiseksi.

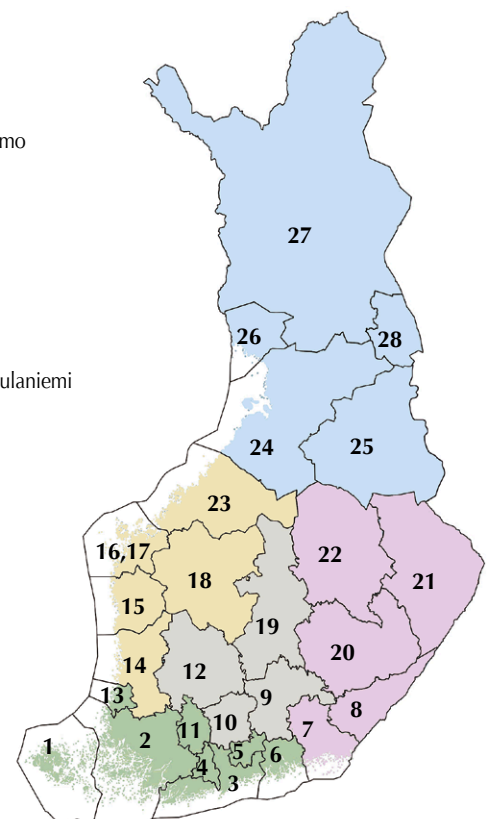
Menetelmät

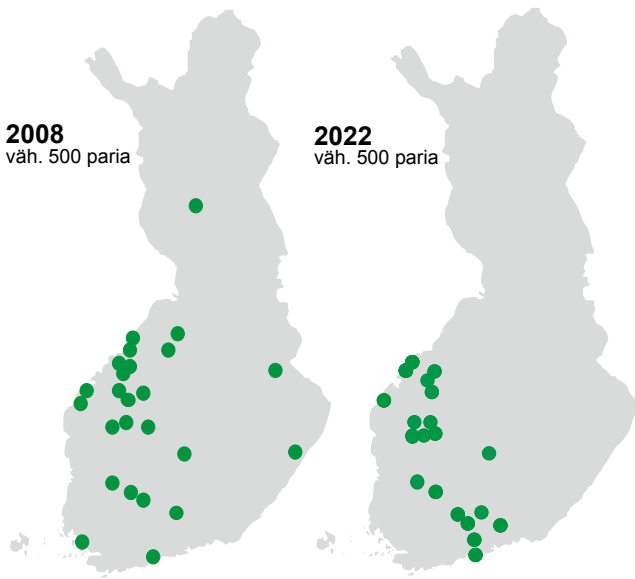
Useimmat BirdLife Suomen jäsenyhdistykset valitsivat projektia varten lokkivastaavan, joka kokosi havainnot pesimäpaikoista ja suurimmista muuttoaikaisista kerääntymistä sekä raportoi tulokset. Monet lokkivastaavista (taulukko 1) osallistuivat myös aktiivisesti selvityksen maastotöihin. Pesäpaikkatiedot saatiin jäsenyhdistyksiltä

Taulukko 1. Paikallisyhdistysten lokkivastaavat ja muut selvityksen käyttöön aineistoja toimittaneet henkilöt. Jos aluevastaavaa ei mainita, katsauksessa käytetyt havainnot on koottu Tiira-havaintojärjestelmästä.

Table 1. The regions of local ornithological societies, and the people, who compiled the data.

Nro No	Yhdistys Society	Tietojen kokoaja(t) Collector(s)
1	Ålands Fågelskyddsörening rf (ÅFF)	
2	Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry (TLY)	Aapo Sirén, Kim Kuntze
3	Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry (TRINGA, LULLULA)	Sami Tuomela, Risto Willamo
4	Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry (HAKKI)	
5	Pohjois- ja Keski-Uudenmaan Lintuharrastajat Apus ry (APUS)	Juha Honkala
6	Porvoon Seudun Lintuyhdistys ry (PSLY)	Arto Juvonen
7	Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry (KYL)	Eero Parkko
8	Etelä-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry (EKLY)	Elmo Miettinen
9	Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry (PHLY)	Olli Jouppila, Esa Lammi
10	Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry (KHLY)	Aki Aintila
11	Lounais-Hämeen Lintuharrastajat ry (LHLH)	Marko Virkki
12	Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry (PILY)	Leevi Järvenpää, Niklas Paulaniemi
13	Rauman Seudun Lintuharrastajat ry (RSLH)	Seppo Kivislahti
14	Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry (PLY)	Juha Heino
15	Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry (SpLY)	Jussi Kenttä
16	Merenkurkun Lintutieteellinen Yhdistys ry (MLY)	Olli Autio
17	Ostrobothnia Australis rf (OA)	
18	Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry (SSLTY)	Tapio J. Koskela
19	Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry (KSLY)	Jukka Virtanen
20	Etelä-Savon Lintuharrastajat Oriolus ry (ORIOULUS)	Teemu Ukonen
21	Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry (PKLTY)	Harri Kontkanen
22	Lintuyhdistys Kuikka ry (KUIKKA)	Jyrki Uotila
23	BirdLife Keski-Pohjanmaa ry (BLKP)	Sami Salonkoski
24	Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY)	Juha Markkola
25	Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry (KLY)	Ari Partanen
26	Kemin Lintuharrastajat Xenus ry (XENUS)	Eero Salo-oja
27	Lapin lintutieteellinen yhdistys ry (LLY)	Ismo Kreivi
28	Kuusamon Lintukerho ry (KUUSAMO)	Jyrki Mäkelä

Kuva 1. Vähintään 500 parin naurulokkiyhdykskunnat Suomessa vuosina 2008 ja 2022.

Fig. 1. The largest breeding colonies (at least 500 pairs) of Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* in Finland in 2008 and 2022.

taulukkopohjaisena yhteenvedona, jossa oli mahdollista raportoida yhdyskunnan sijainnin ja parimäärän lisäksi myös muita tietoja, mm. pesimäpaikan tyyppi ja parimäärätiedot aikaisemmilta vuosilta. Suurimpia yhdistyksen alueella todettuja muuttokäytäntöjä varten oli käytössä oma taulukkopohja.

Naurulokin ja pikkulokin yhdyskunta on helppo huomata, mutta parimäärän selvittäminen ei aina ole mahdollista hautovien emoja laskemalla, sillä osa linnuista jää usein kasvillisuuden katveeseen. Tällöin pyrittiin laskemaan tai arvioimaan kaikkien pesimäpaikalla oleskelleiden pesimäasuisten lintujen määrä. Naurulokin pari-

määräksi tulkittiin vuoden 2008 tavoin aikuisten lintujen määrä jaettuna 1,4:llä. Aineistossa on mukana myös muutamia kymmeniä naurulokkiyhdykskuntia, jotka tarkistettiin vasta poikasaikana. Myös näiden parimääräksi on tulkittu emolintujen määrä jaettuna 1,4:llä.

Pikkulokin parimäärän selvittäminen on hankalampaa kuin naurulokin. Pikkulokit ruokailevat yleensä pesimäpaikkansa lähellä ja kerääntyvät häiriön sattuessa nopeasti puolustamaan pesiään. Mukana on usein myös pesimättömiä yksilöitä. Jos pesiä tai hautovia emoja ei voitu laskea, pikkulokin parimääräksi tulkittiin varovaisuussyistä pesäpaikalla havaittujen aikuispukuisten yksilöiden määrä jaettuna kahdella. Parimäärien tulkintaperuste oli sama kuin vuoden 2008 selvityksessä.

Naurulokkeja hieman vähemmän kuin 2008

Naurulokin pesimäpaikkoja ilmoitettiin 748. Tarkistetuissa yhdyskunnissa pesi runsaat 70 000 naurulokkiparia (taulukko 2). Suuria, vähintään tuhannen parin yhdyskuntia ilmoitettiin 11. Suurimmissa pesi 4 500 (Ilmajoen Kyrköjärven tekoallas), 4 200 (Lahden matkustajasataman aallon-

*Puiden oksilla pesiviä naurulokkeja ilmoitettiin vuonna 2022 kahdesta paikasta. Päijänteen Asikkalanselkä, kesäkuu 2022. Black-headed gulls *Chroicocephalus ridibundus* nesting in trees were observed on two sites in 2022. Lake Päijänne, June 2022. ESA LAMMI*

murtaja) ja 3 000 paria (Lempäälän Ah-tialanjärven loppisaari). Yksinään pesivä naurulokkipari tavattiin 33 paikalta.

Pesimäpaikkojen määrä oli suurempi kuin vuonna 2008 (605), mutta yhdyskuntien keskipakko oli pienempi (2008 123 paria, nyt 93 paria). Naurulokkiasutus painottuu edelleen Suomenselän–Merenkurkun–Keski-Pohjanmaan alueelle, jossa pesi noin kolmannes Suomen naurulokeista. Vähintään 500 parin yhdyskuntia ilmoitettiin tältä alueelta 11, muualta maasta yhdeksän (kuva 1). Pohjois- ja Itä-Suomessa suuria yhdyskuntia ei enää tavattu.

Yhdyskuntien keskikoon pienenemisen ja isojen yhdyskuntien väheneminen viittaavat naurulokkikannan taantumiseen. Monen yhdistyksen alueella kannan taantuminen vuoden 2008 jälkeen vaikuttaa ilmeiseltä (taulukko 2). Kuusamossa naurulokkikanta notkahti jyrkästi muutamassa vuodessa vuoden 2014 jälkeen. Nykykanta on puolet vuoden 2008 määrästä (Jyrki Mäkelä kirj.). Lapin naurulokkikannan on arvioitu vähentyneen peräti kolmasosaan vuoden 2008 jälkeen (Kreivi 2020), ja myös Pohjois-Pohjanmaan naurulokkikanta on

Naurulokit aloittavat pesinnän heti jäidenlähdon jälkeen. Black-headed Gulls *Chroicocephalus ridibundus* start nesting immediately after the ice-break. MICHA FAGER

Taulukko 2. Ilmoitettujen naurulokkiyhdyskuntien ja pesivien parien määrä havaintojenkeruualueilla 2008 ja 2022 sekä aluevastaavien arvioima kokonaisparimäärä vuonna 2022. Ilmoitettu tai aineistojen osoittama muutos: + = runsastunut, – = vähentynyt, 0 = ei selvää muutosta vuoden 2008 tilanteeseen verrattuna.

Table 2. The number of observed Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* colonies and total pair numbers in the regions of local ornithological societies in 2008 and 2022. Estimated breeding population of Black-headed Gulls and recent population change are given for 2022.

	Alue Area	Yhdyskuntia 2008 Colonies 2008	Pareja Pairs	Yhdyskuntia 2022 Colonies 2022	Pareja Pairs	Arvio Estimated pair number	Muutos Change
1	Ahvenanmaa (ÅFF)	?	?	19	565		
2	Varsinais-Suomi (TLY)	65	4 038	43	3 433		–
3	Länsi-Uusimaa (TRINGA, LULLULA)	15	4 596	30	2 710	4 500	–
4	Lohjan seutu (HAKKI)	13	585	10	666		
5	Pohjois- ja Keski-Uusimaa (APUS)	4	711	7	1 872	1 925	+
6	Itä-Uusimaa (PSLY)	6	407	27	707	775	
7	Kymenlaakso (KYLY)	11	1 060	18	2 262	2 370	+
8	Etelä-Karjala (EKLY)	46	2 396	31	971	1 060	–
9	Päijät-Häme (PHLY)	49	5 570	33	5 314	5 700	0
10	Kanta-Häme (KHLY)	38	2 135	21	1 635	1 660	–
11	Lounais-Häme (LHLH)	6	535	7	186	265	–
12	Pirkanmaan (PILY)	61	6 044	65	7 002	7 725	+
13	Rauman seutu (RSLH)	17	581	15	374		–
14	Satakunta (PLY)	15	1 547	21	1 133		
15	Suupohja (SpLY)	10	633	8	371		–
16–17	Merenkurkku (MLY, OA)	17	3 073	22	3 051		
18	Suomenselkä (SSLTY)	47	8 616	58	12 884	14 000	+
19	Keski-Suomi (KSLY)	38	4 113	46	4 875	6 500	0
20	Etelä-Savo (ORIOIUS)	21	1 326	27	1 152		
21	Pohjois-Karjala (PKLTY)	38	5 869	43	4 406	5 000	–
22	Pohjois-Savo (KUIKKA)	18	1 779	41	3 804	5 000	+
23	Keski-Pohjanmaa (KPLY)	11	10 335	32	7 462		–
24	Pohjois-Pohjanmaa (PPLY)	11	3 385	49	1 767		–
25	Kainuu (KLY)	16	1 353	20	706		–
26	Kemi-Tornio (XENUS)	6	342	13	294		
27	Lappi (LLY)	14	917	14	609	850	–
28	Kuusamo (KUUSAMO)	12	1 300	28	587	1 250	–
	Yhteensä / Total	605	73 246	748	70 798		

Rehevät lintuvedet ovat naurulokin alkuperäistä pesimäympäristöä. Eutrophic waters are the original nesting habitat of the Black-headed Gull Chroicocephalus ridibundus in Finland. PETRI VAINIO

tuntuu pienentynyt (Juha Markkola kirj.). Etelämpänä naurulokki on menestynyt vaihtelevasti. Laji on viime vuosina runsastunut Kymenlaaksossa (Eero Parkko kirj.), Uudenmaan pohjoisosissa (Juha Honkala kirj.) ja Vuoden laji -tutkimuksissa koottujen aineistojen perusteella myös Suomen-selällä sekä Pirkanmaalla. Keski-Suomessa laji runsastui 2010-luvun alkuvuosina, mutta on sittemmin palannut vuoden 2008 tasolle (Virtanen 2022a). Lounais-Suomen ja Länsi-Uudenmaan naurulokkikanta näyttää heikentyneen, joskin laskentatietojen puuttuminen laajoilta saaristoalueilta tekee arviosta epävarman.

Koko Suomen naurulokkikannan suuruuden arviointia vaikeuttaa se, että kaikkia tiedossa olleita pesimäpaikkoja ei saatu inventoitua. Useimpien paikallisyhdistysten loppivastaavat esittivät arvon oman alueensa todellisesta naurulokkikannasta. Arviot perustuvat vuoden 2022 tilanteeseen ja aiempien vuosien tietoihin. Arvioi-

dut kokonaisparimäärät olivat keskimäärin 14 % korkeampia kuin lasketut parimäärät. Tämän perusteella koko maan kanta olisi runsaat 80 000 paria. Kun otetaan huomioon, että puutteita on mm. vahvan kannan alueena tunnetulla Keski-Pohjanmaalla sekä monin paikoin Järvi-Suomessa ja merensaaristossa, voidaan kannanarviona esittää 85 000–90 000 paria. Vuonna 2008 koottujen aineistojen perusteella kannanarvioksi saatiin 95 000–110 000 paria. Naurulokkien pesimäkanta näyttää vähentyneen Suomessa noin 15 % vuoden 2008 jälkeen.

Pesimäympäristöt muuttuneet

Naurulokki on pesimäympäristönsä valinnassa joustava. Laji levittäytyi Suomeen 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella. Naurulokit pesivät alun perin rehevien järvien ja merenlahtien ruovikoissa ja rantaluhdilla, mutta alkoivat asuttaa merenrannikon luotoja 1900-luvun alkupuolella

ja sisävesien luotoja vuosisadan puolivälin jälkeen. Merenrannikolla oli 1960-luvulla suuriakin luotoyhdyksuntia (Hildén & Harrio 1983), mutta sisämaan naurulokit asuttivat miltei pelkästään lintuvesityyppisiä paikkoja (v. Haartman ym. 1963–72).

Monet naurulokin perinteisistä pesimäpaikoista ovat autoituneet kokonaan 2000-luvun puolella tai jo aiemmin. Kesällä 2022 enää 40 % sisämaan naurulokkiyhdyksunnista pesi perinteisessä ympäristössä rehevillä järvillä ja järvenlahdilla. Yhä suurempi osa naurulokeista on siirtynyt selkävesien luodoille ja pikkusaarten rantakallioille. Luotopesintöjä ilmoitettiin enemmän (144) kuin rehevien järvien ja lampien pesimäpaikkoja (128). Luodolle mahtuu tavallisesti vain pienehkö yhdyskunta, joten luodoilla pesivien parien osuus sisämaan kannasta ei kohonnut 25 % suuremmaksi. Merenrannikolla naurulokkien asettuminen luodoille näkyy vieläkin selvemmin: reheviltä merenlahdilta ilmoitettiin vain 13

yhdyksuntaa, luodoilta 134. Miltei 80 % rannikon naurulokeista pesi pikkukarikoilla ja luodoilla. Naurulokkeja on pitkään pesinyt myös Pohjois-Suomen avosoilla. Suoyhdyksuntia ilmoitettiin 32, yhtä lukuun ottamatta Keski- ja Pohjois-Suomesta.

Naurulokit asettuvat usein myös ihmisen tekemiin ympäristöihin, joista yleisimmät ovat käytössä puhdistamojen ja turvetuotantoalueiden altaat ja riistakosteikot (35 yhdyskuntaa). Suomenselän naurulokeista huomattava osa pesii tekojärvillä. Aallonmurtaajilta ilmoitettiin kuusi yhdyskuntaa, täyttömaakentiltä neljä, rakennusten katoilta neljä (Lohja, Hämeenlinna, Tampere, Oulu) ja rantojen läheltä ratapihoilta kaksi (Jyväskylä, Oulu). Kahdessa paikassa naurulokkeja pesi pellolla ja kahdessa paikassa saareissa puiden oksilla.

Muuttoaikainen esiintyminen

Kevätmuutonaikaiset naurulokkikeräntymät jäivät vaatimattomiksi vuoteen 2008 verrattuna. 5 000–10 000 yksilön keräntymiä todettiin tuolloin seitsemässä paikassa, keväällä 2022 suurimmiksi jäivät Tampereen 4 800 sekä Kurikan ja Vaasan 4 000 yksilön keräntymät. Syysmuutolle naurulokit lähtevät heti poikasten itsenäistyttyä. Muutto tapahtuu lähes huomaamattomasti, ja syysmuutonaikaiset keräntymät ovat pieniä. Yli 500 naurulokin parvia ilmoitettiin heinäkuun jälkipuolella ja elokuun alussa vain neljästä paikasta.

Pikkulokki vähentynyt nopeasti

Pikkulokin parimääriä on hankala selvittää laajoilta alueilta, sillä osa pesimäpaikoista vaihtuu oikukkaasti vuodesta toiseen. Pohjois-Suomen pikkulokeista osa pesii lisäksi laajoilla avosoilla, joilla lintuharrastajat liikkuvat harvoin. Kesällä 2022 tarkistetuista yhdyskunnista puolet tavattiin perinteisiltä pesimäpaikoilta, loput uusilta tai satunnaisesti asutuiksi tiedetyiltä paikoilta. Useimmilta paikoilta aiempien vuosien tietoa ei ollut, joten perinteisten pesimäpaikkojen osuus lienee huomattavasti ilmoitettua pienempi. Lisähankaluuksia parimäärien laskemiseen aiheuttaa se, että pikkulokit pesivät myöhään. Hautovia lintuja on monesti vaikea laskea, sillä osa niistä jää uuden kasvillisuuden katveeseen. Pulmia tuottavat myös pesimättömät tai muualla pesivät yksilöt, joita oleskelee yhdyskuntien liepeillä kesäkuulle asti, joskus suurinakin parvina. Pesivien pikkulokkien määrä tulee helposti arvioitua todellista pienemmäksi ja osa pesimäpaikoista jää löytymättä.

Pikkulokin pesimäpaikkoja ilmoitettiin 254. Pesimäpaikkojen määrä on huomattavasti suurempi kuin vuonna 2008, jolloin pesimäpaikkoja kirjattiin 172. Pesivien parien määrä (runsas 4 100) jäi kuitenkin aiempaa (runsas 4 900) pienemmäksi (taulukko 3), sillä ilmoitettujen yhdyskuntien keskipöytä on pudonnut 28:sta 16:een.

Pikkulokki on itäinen laji. Se on runsaimmillaan Pohjois-Karjalasta Kainuuseen ja Kuusamoon ulottuvalla alueella. Myös Pohjois-Pohjanmaalla ja Lounais-Lapissa on vankka pikkulokkikanta. Suomen lounaisosissa pikkulokkeja pesii vähän ja vain pieninä yhdyskuntina. Ahvenanmaalta ei ilmoitettu yhtään pesintää. Suurimmissa yhdyskunnissa pesi 250 (Sotkamon Heinineva), 170 (Kajaanin Otanmäen lintuvesiallas) ja 150 paria (Tornion Utterinkrunni). Muut vähintään sadan parin yhdyskunnat ilmoitettiin Kuusamosta ja Vöyristä. Vähintään 50 parin yhdyskuntia kertyi aineistoon 15, pohjoisimmat Sodankylästä ja Kittilästä (kuva 2). Suurista yhdyskunnista kaksi oli tekoaltaalla, kaksi merenluodolla, yksi merenlahdella, yksi täyttömaakentällä ja muut rehevillä järvillä. Etelä-Suomen yhdyskunnat olivat vaatimattomia. Useimmilla paikoilla pesi 5–20 paria ja suurimmassakin yhdyskunnassa (Lappeenranta) vain 61 paria. Yksittäin pesineitä pikkulokkipareja ilmoitettiin koko maasta 23.

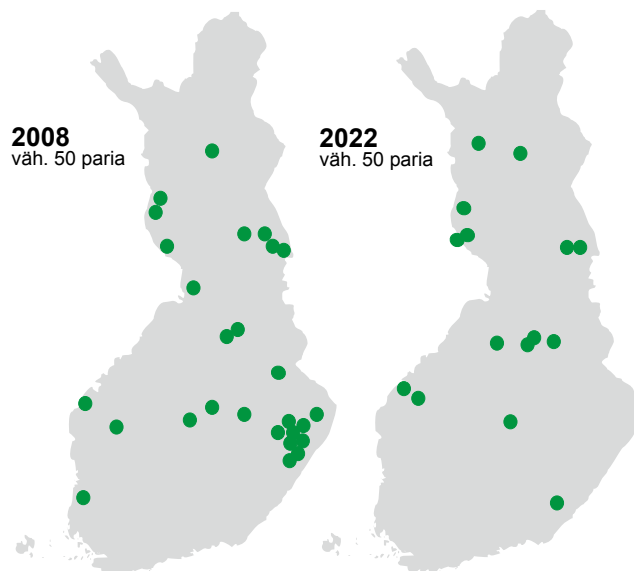
Suurten pikkulokkiyhdyksuntien määrä väheni puoleen vuoden 2008 tilanteeseen verrattuna. Pohjois-Karjalassa isoja pesimäkeskittymiä ei tavattu enää ollenkaan (kuva 3). Pesivän pikkulokkikannan on todettu vähentyneen Lapissa vuoden 2008 jälkeen pieneen osaan (Kreivi 2020). Kuusamon kanta näyttää samaan aikaan vähintään puolittuneen (Jyrki Mäkelä kirj.). Pikkulokin

viimeaikainen väheneminen näkyy myös Keski-Suomen (Virtanen 2022b), Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Uudenmaan aineistoissa. Ainoastaan Etelä-Karjalan ja Merenkurkun tiedot viittaavat hienoiseen kannan kasvuun, joka saattaa olla yksittäisen isohkon, tilapäiseksi jäävän yhdyskunnan synnyttämää harhaa. Myös Itä-Uudellamaalla pikkulokkeja tavattiin enemmän kuin vuonna 2008. Kanta ei silti ehkä ole runsastunut, sillä veneilevien lintuharrastajien määrän kasvaminen ja ehkä myös suurempi aktiiviteetti vääristää vertailua (Arto Juvonen kirj.).

Myös muutonaikaiset keräntymät kertovat pikkulokin vähentymisestä. Toukuussa 2008 pesimäpaikkojen ulkopuolelta ilmoitettiin yli 20 vähintään 300 pikkulokin keräntymää. Keväällä 2022 näitä havaittiin vain kahdeksan kertaa. Suurimmissa keräntymässä (Oulu 22.5.) oli 1 300 yksilöä. Suurimmat pikkulokkiparvet tavattiin samoilla alueilla, joille pesimäkantakin keskittyy. Syysmuutolla havaittujen pikkulokkien määrä jäi sekin vertailuvuotta pienemmäksi. Porvoon Kummelskäriellä laskettiin 1.10.2022 yhteensä 715 muuttavaa pikkulokkia. Muita yli sadan yksilön muuttajamääriä todettiin vain kerran. Syksyllä 2008 vähintään sadan pikkulokin muuttoreyntäyksiä varmistettiin kymmenen kertaa.

Paljonko pikkulokkeja on?

Kaikkiaan 11 alueelta saatiin arvio pikkulokkien todellisesta määrästä. Kokonaiskannan arvioitiin olevan keskimäärin 1,9-kertainen inventoituun määrään verrattuna. Koko Suomen pikkulokkikannaksi voidaan tämän suhdeluvun ja kertyneen aineiston perusteella arvioida 7 000–9 000

Kuva 2. Vähintään 50 parin pikkulokkiyhdyksunnat Suomessa vuosina 2008 ja 2022.

Fig. 2. The largest breeding colonies (at least 50 pairs) of Little Gull *Hydrocoloeus minutus* in Finland in 2008 and 2022.

pesivää paria. Vuoden 2008 tietojen pohjalta kannaksi saatiin 10 000–13 000 paria. Pikkulokkikantamme on aineistojen perusteella pienentynyt noin 30 % vuoden 2008 jälkeen. Hankalasti inventoitavan pikkulokin pariariivat ovat vain suuntaa antavia, mutta osoittavat pikkulokin taantuneen uhanalaiseksi.

Pikkulokin pesimäpaikat

Pikkulokki oli vielä 1960-luvulla rehevien sisävesien ja merenlahtien pesimälintu, jonka mainitaan vain poikkeuksellisesti pesineen luodoilla (v. Haartman ym. 1963–72). Kesällä 2022 havaituista pikkulokkipareista 74 % pesi sisämaassa ja 26 % merenrannikolla. Rannikon pikkulokkiyhdyksistä kahdeksan tavattiin reheviltä lahdilta ja loput 43 luodoilta ja ruohostoisilta karikoilta. Luodoilla pesivien parien osuus merialueen pikkulokeista oli miltei 90 %. Pesintöjä todettiin ulkosaaristoa myöten, joskin pääosa pikkulokeista pesi mantereen tuntumassa.

Sisämaassa pikkulokki on edelleen rehevien lintuvesien laji, mutta luotoyhdyks-

kunnat eivät enää ole harvinaisia. Niitä ilmoitettiin 17, muita yhdyskuntia 186. Suopesintöjä ilmoitettiin Keski- ja Pohjois-Suomen soilta kaikkiaan 27. Pikkulokkeja pesii naurulokkien tavoin myös ihmisten muokkaamissa ympäristöissä, mm. entisten turvetuotantoalueiden kosteikoilla ja tekoaltailla. Poikkeuksellisia pesimäpaikkoja olivat aallonmurtaja (2 paikkaa), tulvapelto (2) ja täyttömaakenttä (1).

Miksi lokit vähenevät?

Naurulokit ovat vähentyneet viime vuosikymmeninä laajalla alueella Länsi- ja Pohjois-Euroopassa. Väheneminen syiksi on arveltu mm. maatalouden tehostumista ja pesimäpaikkojen heikentymistä umpeenkasvun seurauksena (Keller ym. 2020). Suomessa naurulokkeihin lienee vaikuttanut myös pienten kaatopaikkojen lakkauttaminen, jätteiden käsittelyn muuttuminen suurilla kaatopaikoilla sekä minkin ja supikoiran runsastuminen. Yhdyskuntien siirtyminen luodoille on luultavasti seurausta minkin ja supikoiran aiheuttamista tappiois-

ta. Kaatopaikkojen merkityksestä ravinnonlähteenä on saatu viitteitä mm. Lapissa, jossa suurimmat yhdyskunnat ovat sijainneet kaatopaikkojen lähellä ja autioituneet kaatopaikan käytön loputtua (Kreivi 2020). Naurulokkien runsauden syyksi Pohjanmaalla on epäilty turkistarhoja, joista näyttää riittävän ravintoa suurillekin yhdyskunnille.

Pikkulokki pesii Euroopassa laajan levinneisyysalueensa länsireunalla. Kannan on havaittu taantuneen vuosituhannen vaihteen jälkeen Ukrainasta Viroon ulottuvalla levinneisyyden reuna-alueella (Keller ym. 2020). 2010-luvulla taantuma on tavoittanut myös Suomen. Pikkulokin ravinto koostuu lähinnä veden päältä saalistetuista hyönteisistä. Laji ei ole samalla tavoin riippuvainen ihmisen tarjoamista ruokailumahdollisuuksista kuin naurulokki. Pikkulokin väheneminen syitä ei tiedetä, eikä kesän 2022 havaintoaineistokkaan tuo siihen lisäselvyyttä. Itä-Euroopan kannan taantumisen on arveltu johtuneen ilmastomuutoksesta (Keller ym. 2020).

Taulukko 3. Ilmoitettujen pikkulokkiyhdykskuntien ja pesivien parien määrä havaintojenkeruualueilla 2008 ja 2022 sekä aluevastaavien arvioima kokonaisparimäärä vuonna 2022. Ilmoitettu tai aineistojen osoittama muutos: + = runsastunut, – = vähentynyt vuoden 2008 tilanteeseen verrattuna.

Table 3. The number of observed Little Gull *Hydrocoloeus minutus* colonies and total pair numbers in the regions of local ornithological societies in 2008 and 2022. Estimated breeding population of Little Gulls and recent population change are given for 2022.

	Alue Area	Yhdyskuntia 2008 Colonies 2008	Pareja Pairs	Yhdyskuntia 2022 Colonies 2022	Pareja Pairs	Arvio Estimated pair number	Muutos Change
1	Ahvenanmaa (ÄFF)	?	?	–	–		
2	Varsinais-Suomi (TLY)	3	17	4	23		
3	Länsi-Uusimaa (TRINGA, LULLULA)	–	–	–	–		
4	Lohjan seutu (HAKKI)	–	–	1	2		
5	Pohjois- ja Keski-Uusimaa (APUS)	2	26	–	–		–
6	Itä-Uusimaa (PSLY)	3	20	4	50	65	+
7	Kymenlaakso (KYLY)	9	95	4	50	80	–
8	Etelä-Karjala (EKLY)	9	61	5	90	125	+
9	Päijät-Häme (PHLY)	7	73	1	2		–
10	Kanta-Häme (KHLY)	3	34	8	47	65	
11	Lounais-Häme (LHLH)	–	–	–	–		
12	Pirkanmaan (PILY)	4	53	5	21		
13	Rauman seutu (RSLH)	2	52	7	26	30	–
14	Satakunta (PLY)	4	62	6	87		
15	Suupohja (SpLY)	8	56	7	61	170	–
16–17	Merenkurkku (MLY, OA)	6	146	7	229		+
18	Suomenselkä (SSLTY)	12	209	30	219	400	
19	Keski-Suomi (KSLY)	13	314	18	157	340	–
20	Etelä-Savo (ORIOUS)	6	36	4	35		
21	Pohjois-Karjala (PKLTY)	23	1148	25	422		–
22	Pohjois-Savo (KUIKKA)	7	172	13	272	455	
23	Keski-Pohjanmaa (KPLY)	–	–	7	33		
24	Pohjois-Pohjanmaa (PPLY)	3	122	40	472		
25	Kainuu (KLY)	10	681	25	740		
26	Kemi–Tornio (XENUS)	2	166	10	476		
27	Lappi (LLY)	15	487	12	328	440	–
28	Kuusamo (KUUSAMO)	21	915	11	274	850	–
	Yhteensä / Total	172	4945	254	4116		

Pikkulokit eivät kiirehdi – pesintöjen aloitus venyy etelässäkin usein kesäkuun puolelle. Little Gulls *Hydrocoloeus minutus* at their nesting site. PERTTI RASP

Kiitokset

Parhaimmat kiitokset yhdistysten loppivastaville ja muille nauru- ja pikkulokkitietojaan ilmoittaneille. Aapo Salmela (BirdLife Suomi) hoiti yhteydet paikallisyhdistyksiin esimerkillisen hyvin.

Kirjallisuus

von Haartman, L., Hildén, O., Linkola, P., Suomalainen, P. & Tenovuo, R. 1963–72: Pohjolan linnut värikuvin, 1–2. – Helsinki.

Hildén, O. & Hario, M. 1993: Muuttuva saaristolinnusto. – Omakustanne, Forssan kirjapaino 1993. 317 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Keller, V., Herrado, S., Voříšek, P. ym. 2020: European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. – European Bird Census Council & Lynx Editions, Barcelona.

Kreivi, I. 2020: Vuoden 2020 linnut: naurulokki ja pikkulokki. – Verkkojulkaisu <https://www.lly.fi/tutkimustoiminta/llyn-vuoden-linnut/vuoden-2020-linnut-naurulokki-ja-pikkulokki/> [viitattu 6.4.2023].

Lammi, E. 2010: Vuoden 2008 linnut – naurulokki ja pikkulokki. – Linnut vuosikirja 2009: 28–35.

Virtanen, J. 2022a: Naurulokit Keski-Suomessa vuosina 2008–2022. – Keski-Suomen linnut 2022: 6–13.

Virtanen, J. 2022b: Pikkulokin esiintyminen Keski-Suomessa vuoteen 2022 asti. – Keski-Suomen linnut 2022: 14–17.

Summary: *Birds of the Year 2022: the Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* and Little Gull *Hydrocoloeus minutus**

■ BirdLife Finland has organized an inventory of the Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* and the Little Gull *Hydrocoloeus minutus* in Finland in 2008 and 2022. The aim has been mapping of breeding colonies and estimating the total population of these birds in Finland. Both species are newcomers to Finland, having spread their distribution markedly in the 20th century. At present, their range area covers almost whole Finland.

In the late 20th century, Black-headed Gull decreased rapidly in numbers in Southern Finland, and it is classified as a vulnerable species in Finland. At total 748 breeding colonies with 70,000 breeding pairs of Black-headed Gull were observed in Finland in 2022 (Table 2). The total breeding population was estimated

at 85,000–90,000 pairs. Population density is highest in Bothnia, Western Central Finland (Fig. 1). The number of colonies was higher, but average colony size (93 pairs) smaller than in 2008. The total population of Black-headed Gull has decreased c. 15% since 2008.

The population density of Little Gull is lowest in Southern Finland with large distributional gaps. In both years the largest colonies (up to 500 pairs in 2008 and up to 250 pairs in 2022) bred in Central Finland and in the southernmost part of Lapland (Fig. 2). At total 254 breeding colonies and about 4,100 breeding pairs were observed in 2022 (Table 3). As an erratic breeder the species is difficult to inventory especially in rich lake areas. The total breeding population can be estimated at 7,000–9,000 pairs, which indicates marked decrease since 2008 (10,000–13,000 pairs). The reasons for the decrease are not known.

Viittaamishoje To be cited

Lammi, E. 2023: Vuoden linnut 2022: naurulokki ja pikkulokki. – Linnut-vuosikirja 2022: 6–13.

Lammi, E. 2023: *Birds of the Year 2022: the Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* and Little Gull *Hydrocoloeus minutus**. – *Linnut-vuosikirja 2022: 6–13 (in Finnish with English summary)*